

Ώρα για τραγούδι

Ακούστε το τραγούδι *Τα καραβάκια* από το CD που συνοδεύει το βιβλίο. Θα σας μεταφέρει σε ένα φανταστικό ταξίδι στις ελληνικές θάλασσες. Ο δάσκαλός σας θα σας βοηθήσει να μάθετε να το τραγουδάτε και να το συνοδεύετε ρυθμικά.

ΤΑ ΚΑΡΑΒΑΚΙΑ

Βασίλη Κουμπή – Κώστα Γεωργουσόπουλου

Στο Πόρτο Χέλι, στην Ερμιόνη, κι από την Κόστα στο Ταλατά
κάνουν σινιάλο απ' το τιμόνι τα καραβάκια στο ματαπά.
Την τράτα λεν Μαρίτσα, τη σκούνα Βαγγελή
Σουλήτানা τη μαούνα, τη βάρκα Παντελή *δισ*
Την τράτα λεν Μαρίτσα, τη σκούνα Βαγγελή.

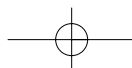
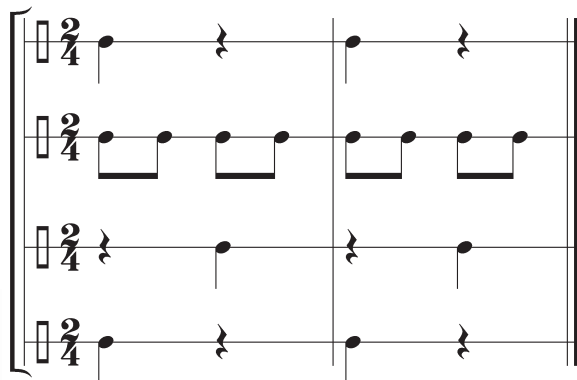
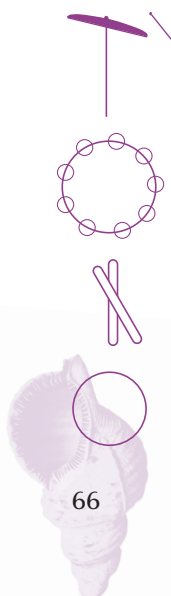
Από την Ύδρα στο Κάβο Ντόρο, στη Σαλαμίνα, Μονεμβασιά,
καραβοκίρη έχουν μαγκιόρο, τα καραβάκια με το βοριά.
Την τράτα λεν Μαρίτσα τη σκούνα Βαγγελή
Σουλήτানা τη μαούνα τη βάρκα Παντελή *δισ*
Την τράτα λεν Μαρίτσα τη σκούνα Βαγγελή.

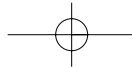
Απ' το Τσιρίγο και τη Ραφήνα, Κάβο Κοιλώνες και Ωρωπό
γοργόνες φτιάχνουν στη λαμαρίνα, τα καραβάκια με τον αφρό.
Την τράτα λεν Μαρίτσα, τη σκούνα Βαγγελή
Σουλήτানা τη μαούνα, τη βάρκα Παντελή *δισ*
Την τράτα λεν Μαρίτσα, τη σκούνα Βαγγελή.

Ρυθμική συνοδεία

Μια ρυθμική συνοδεία για το τραγούδι αυτό μπορεί να είναι η ακόλουθη. Δεν είναι βέβαια η μοναδική. Εσείς μπορείτε να αυτοσχεδιάσετε και να δημιουργήσετε τη δική σας!

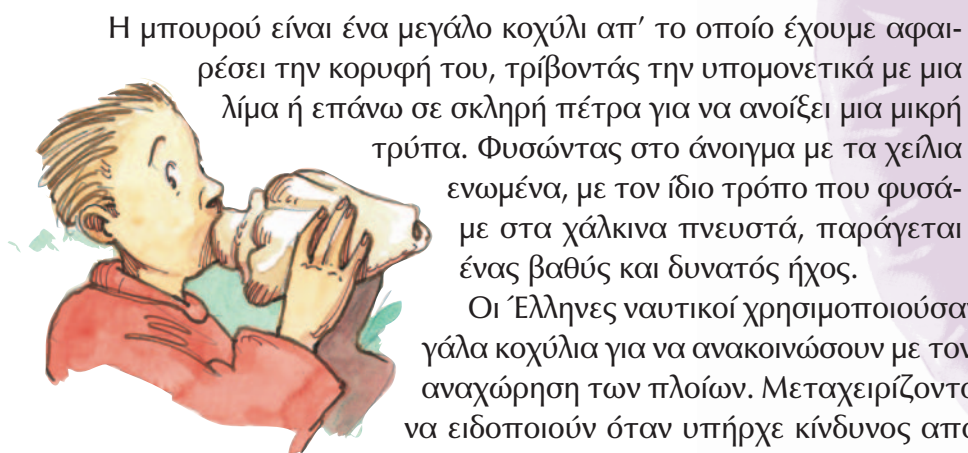

Μουσική και «ποίηση»

«...Και κείνο το κογχύλι σου, όπου θ' αντηχεί το Αιγαίο», γράφει ο Οδυσσέας Ελύτης στο ποίημά του «Ηλικία της γλαυκής θάλασσας». Πραγματικά όταν βάζουμε το αφτί μας στο στόμιο ενός κοχυλιού νομίζουμε ότι ακούμε τον ήχο της θάλασσας. Να δούμε όμως τι λέει και η Φυσική. Το κοχύλι στην πραγματικότητα λειτουργεί ως φυσικό αντηχείο που ενισχύει αδύναμους ήχους από το φυσικό περιβάλλον. Ο απαλός ψίθυρος της αύρας ενισχύεται, μοιάζει με τον ήχο της θάλασσας και μας ξεγελά.

Μπουρού, η τρομπέτα της θάλασσας

Η μπουρού είναι ένα μεγάλο κοχύλι απ' το οποίο έχουμε αφαιρέσει την κορυφή του, τρίβοντάς την υπομονετικά με μια λίμα ή επάνω σε σκληρή πέτρα για να ανοίξει μια μικρή τρύπα. Φυσώντας στο άνοιγμα με τα χείλια ενωμένα, με τον ίδιο τρόπο που φυσάμε στα χάλκινα πνευστά, παράγεται ένας βαθύς και δυνατός ήχος.

Οι Έλληνες ναυτικοί χρησιμοποιούσαν από την αρχαιότητα μεγάλα κοχύλια για να ανακοινώσουν με τον ήχο τους την άφιξη ή την αναχώρηση των πλοίων. Μεταχειρίζονταν ακόμη τον ήχο τους για να ειδοποιούν όταν υπήρχε κίνδυνος από καιρικά φαινόμενα, ομίχλη, αέρα, φουρτούνα ή πειρατικές και άλλες εχθρικές επιδρομές.

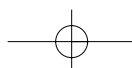
Στη Χαβάη χρησιμοποιούνται ως τελετουργικά όργανα. Εκμεταλλεύονται τον επιβλητικό τους ήχο, που μπορεί να ταξιδέψει πάνω από δύο χιλιόμετρα, για να αναγγείλουν την άφιξη σπουδαίων προσώπων, να προσκαλέσουν ανθρώπους σε συγκεντρώσεις και να αναγγείλουν την έναρξη πομπών, τελετών και παραστάσεων. Την μπουρού τη συναντάμε με διάφορες ονομασίες σχεδόν σε όλα τα παραθαλάσσια μέρη, όπως στα νησιά Φίτζι της Ωκεανίας και στο Μεξικό.

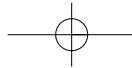

22.2 Οδυσσέας Ελύτης

22.3 Μπουρού

23. Η μουσική και οι άλλες τέχνες

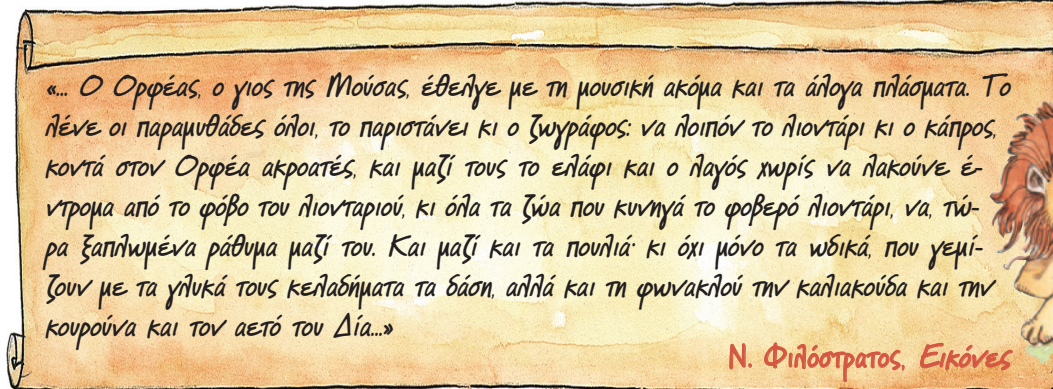
- ✓ Θα διερευνήσουμε τη σχέση της μουσικής με τις άλλες τέχνες.
- ✓ Θα επενδύσουμε μουσικά σκηνές από ένα φανταστικό σήριαλ.
- ✓ Θα τραγουδήσουμε ένα γνωστό κινηματογραφικό τραγούδι.
- ✓ Θα δημιουργήσουμε ένα εικαστικό έργο με μουσικό θέμα.
- ✓ Θα κατασκευάσουμε ένα μουσικό γλυπτό.

ΣΤ.

23.1 Jazz Village – Romare Bearden (1912-1988)

Η μουσική, όπως και οι άλλες τέχνες, είναι μια ιδιότυπη γλώσσα που μας επιτρέπει να εκφραζόμαστε και να **επικοινωνούμε**. Οι τέχνες είναι τόσο διαφορετικές μεταξύ τους, αλλά έχουν και πάρα πολλά κοινά στοιχεία. Η μουσική, για παράδειγμα, κατά έναν ξεχωριστό τρόπο υπάρχει σε όλες τις τέχνες. Φανταστείτε μια θεατρική ή χορευτική παράσταση χωρίς μουσική, μια κινηματογραφική ταινία χωρίς ήχους και μουσική επένδυση. Σκεφτείτε πόσοι ζωγραφικοί πίνακες έχουν μουσικά θέματα.

«... Ο Ορφέας, ο γιος της Μούσας, έθελγε με τη μουσική ακόμα και τα άλογα πλάσματα. Το ήνευ οι παραμυθιάδες όλοι, το παριστάνει κι ο ζωγράφος: να λοιπόν το λιοντάρι κι ο κάπρος, κοντά στον Ορφέα ακροατές, και μαζί τους το ελάφι και ο πλαγός χωρίς να πλακούνε έντρομα από το φόβο του λιονταριού, κι όλα τα ζώα που κυνηγά το φοβερό λιοντάρι, να, τώρα ξαπλωμένα ράθυμα μαζί του. Και μαζί και τα πουλιά· κι όχι μόνο τα ωδικά, που γεμίζουν με τα γλυκά τους κελαδήματα τα δάση, αλλά και τη φωνακλή την καλιακούδα και την κουρούνα και τον αετό του Δία...»

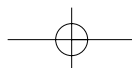
Ν. Φιλόστρατος, Εικόνες

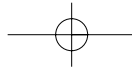

Με βάση το παραπάνω απόσπασμα δημιουργήστε ένα εικαστικό έργο με θέμα τη μουσική.

Δοκιμάστε να δείτε την αγαπημένη σας ταινία περιπέτειας χαμηλώνοντας τον ήχο. Αν επενδύσετε με διαφορετική μουσική μια σκηνή της ίδιας ταινίας, τι παρατηρείτε;

Επεισόδιο...4.356!

Φαντάσου ότι είσαι ο μουσικός επιμελητής ενός πετυχημένου καθημερινού τηλεοπτικού σήριαλ. Ήδη βρίσκεστε στο επεισόδιο 4.356!!! Το τελευταίο πλάνο του επεισοδίου της Παρασκευής είναι το εξής: Η οικογένεια του Μάνου Κροκόδειλου είναι μαζεμένη στο καθιστικό. Η οικονομική κατάρρευση απειλεί τον παντοδύναμο βιομήχανο. Βλέμματα παγωμένα· ηλεκτρισμένη ατμόσφαιρα· αμηχανία...

Βρες ένα μουσικό θέμα που νομίζεις ότι θα ταίριαζε στην παραπάνω σκηνή. Στη συνέχεια επέλεξε ένα άλλο θέμα που θα έδινε διαφορετικό ύφος στην ίδια σκηνή.

23.2 Α. Βουγιουκλάκη, Γ. Ζαμπέτας, Μ. Χατζιδάκις (1961).

Η χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου τη δεκαετία του 1960 έχει αφήσει πολλές γνωστές επιτυχημένες ταινίες αλλά και τραγούδια. Είναι μάλιστα φορές που ακούγοντας ένα τραγούδι μάς έρχεται στο μυαλό μια γνωστή σκηνή ελληνικής ταινίας. Πολλοί Έλληνες συνθέτες, όπως ο Μάνος Χατζηδάκις, ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Σταύρος Ξαρχάκος, ο Μίμης Πλέσσας, ο Γιώργος Ζαμπέτας κ.ά., έκαναν μεγάλες επιτυχίες γράφοντας μουσική και τραγούδια για γνωστές ταινίες.

Ακούστε αποσπάσματα από δύο κινηματογραφικές μελωδίες που έγιναν γνωστές, «διαφημίζοντας» τη χώρα μας σε ολόκληρο τον κόσμο. Είναι *Τα παιδιά του Πειραιά* του Μάνου Χατζηδάκι από την ταινία του Μιχάλη Κακογιάννη *Στέλλα* και ο *Ζορμπάς* του Μίκη Θεοδωράκη από την ομώνυμη ταινία του Μιχάλη Κακογιάννη.

Στη συνέχεια τραγουδήστε και εσείς ένα τραγούδι που γράφτηκε για μια κινηματογραφική ταινία.

ΚΥΡΙΑΚΗ

Στίχοι: Α. Σακελλάρου

Μουσική: Γ. Ζαμπέτα

Ωραία που 'ναι η Κυριακή, μα να 'ταν πιο μεγάλη
Γιατί περνάει γρήγορα κι αργεί να έρθει η άλλη
Η Κυριακή, η Κυριακή να ήταν πιο μεγάλη.
Κυριακή γιορτή και σχολή να 'ταν η βδομάδα όλη,
Κι η Δευτέρα να 'ταν μόνο κάνα δυο φορές το χρόνο.

Της Κυριακής το ξύπνημα έχει δικιά του χάρη.
Δε σε κρατάει το στρώμα σου μήτε το μαξιλάρι.
Η Κυριακή, η Κυριακή έχει δικιά της χάρη.
Κυριακή γιορτή και σχολή να 'ταν η βδομάδα όλη,
Κι η Δευτέρα να 'ταν μόνο κάνα δυο φορές το χρόνο.

24. Ένα, δύο, τρία... «γράφουμε»

- ✓ Θα μάθουμε τα βασικά εργαλεία μιας αίθουσας ηχογραφήσεων.
- ✓ Θα έρθουμε σε επαφή με τα επαγγέλματα που έχουν σχέση με την παραγωγή ενός CD.
- ✓ Θα μάθουμε ένα τραγούδι, θα το ηχογραφήσουμε και θα το συνοδεύσουμε ρυθμικά.
- ✓ Θα δημιουργήσουμε ένα θεατρικό δράμα με βάση το τραγούδι, την ηχογράφησή του και την παραγωγή του CD.

Έχεις σκεφτεί πόσοι άνθρωποι δουλεύουν για να δημιουργηθεί ένας ψηφιακός δίσκος ακτίνας, το γνωστό μας CD; Εκτός από το συνθέτη, το στιχουργό, τον εντοπιστή και τους μουσικούς χρειάζονται και πολλοί ακόμα επαγγελματίες που θα προσφέρουν τις γνώσεις τους και το ταλέντο τους για να φτάσει η μουσική στα αφτιά μας.

Όλοι αυτοί οι άνθρωποι αποτελούν ένα ολόκληρο **σύστημα** που λειτουργεί σαν μηχανή. Πρώτα πρέπει να φτάσει στα αφτιά του μουσικού παραγωγού η αρχική ιδέα του συνθέτη και του στιχουργού σε απλή μορφή (συνήθως εκτελείται με ένα όργανο και τη φωνή). Αυτό ονομάζεται δείγμα (demo, από το demonstration=επίδειξη). Άκουσε ένα τέτοιο δείγμα.

Μουσικός παραγωγός λέγεται ο άνθρωπος που διευθύνει όλη αυτή τη διαδικασία και είναι κάτι αντίστοιχο με το σκηνοθέτη στο θέατρο ή τον κινηματογράφο. Είναι αυτός που ακούει και εγκρίνει το δείγμα (demo), επιλέγει τους συντελεστές, την αίθουσα ηχογραφήσεων (studio), καθοδηγεί τους μουσικούς και τους τραγουδιστές, με στόχο το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Ο ρόλος του είναι τόσο καθοριστικός που το όνομά του δεν λείπει ποτέ από το εξώφυλλο ενός CD.

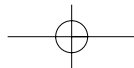
Ακολουθεί η αίθουσα ηχογραφήσεων (studio). Εκεί υπάρχει όλος ο απαραίτητος τεχνικός εξοπλισμός: μίκτες, μουσικά όργανα, μικρόφωνα, μεγάφωνα, καλώδια, συσκευές ηχογράφησης, επεξεργασίας και αναπαραγωγής του ήχου, ηλεκτρονικοί υπολογιστές με κατάλληλο λογισμικό κ.ά. Ποιος είναι υπεύθυνος για όλα αυτά; Ο ηχολήπτης: ο «μάστορας» του ήχου. Δουλειά του είναι να χειρίζεται τα μηχανήματα της αίθουσας ηχογραφήσεων (studio) και να ηχογραφεί με τον καλύτερο τρόπο μουσικούς και τραγουδιστές.

Εργοστάσιο κοπής: Το εργοστάσιο όπου από τον αρχικό ψηφιακό δίσκο, κασέτα κ.λπ. που ονομάζεται μήτρα αναπαράγονται («κόβονται») αντίγραφα.

Όταν το ηχητικό υλικό πάρει την τελική του μορφή και ικανοποιεί όλους τους συντελεστές, είναι έτοιμο να αναπαραχθεί στο **εργοστάσιο κοπής**.

Στη συνέχεια, επειδή εκτός απ' το ηχητικό περιεχόμενο, σημασία έχει και το περιτύλιγμα, το εξώφυλλο και η συσκευασία του CD, βάζει το... χεράκι του ο σχεδιαστής που θα δημιουργήσει το εξώφυλλο σε συνεργασία με τους άλλους συντελεστές και κυρίως με τον παραγωγό. Τέλος, τη σκυτάλη θα πάρει ο διαφημιστής που θα αναλάβει την προώθησή του με καταχωρήσεις στον τύπο και σε ραδιοφωνικούς ή τηλεοπτικούς σταθμούς.

Μετά από αυτή τη διαδικασία οι συντελεστές συνήθως κάνουν ένα πάρτι για να το γιορτάσουν και καταστρώνουν... σχέδια για επόμενους δίσκους. Η δουλειά τους βρίσκεται επιτέλους στα ράφια των δισκοπωλείων και ακούγεται από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Παρατήρησε πώς έχει αλλάξει το demo που άκουσες πριν από λίγο μετά την τελική ηχογράφηση και την επεξεργασία του στο studio.

Τα... εργαλεία ενός studio

Το μικρόφωνο είναι σαν «ηλεκτρικό αφτί». Μέσα του υπάρχει μια μικρή μεμβράνη που, όταν μιλάμε ή τραγουδάμε, τα κύματα του αέρα (δηλαδή ο ήχος της φωνής) δημιουργούν κραδασμούς και την κάνουν να πάλλεται. Αυτούς τους κραδασμούς το μικρόφωνο τους μετατρέπει σε ηλεκτρικά κύματα.

24.1 Μικρόφωνο

Ο ενισχυτής είναι ένα μηχάνημα που βρίσκεται ανάμεσα στο μικρόφωνο και τα μεγάφωνα. Παίρνει τα ηλεκτρικά κύματα απ' το μικρόφωνο, τα ενισχύει (γι' αυτό και ονομάζεται έτσι) και τα στέλνει στα μεγάφωνα ώστε να ακουστούν δυνατότερα.

24.2 Ενισχυτής

24.3 Ηχείο

Τα μεγάφωνα παίρνουν τα ηλεκτρικά κύματα και τα μετατρέπουν ξανά σε ήχο, αλλά δυνατότερο. Πώς; Περιέχουν κι αυτά μεμβράνη από σκληρό χαρτί ή πλαστικό. Τα ηλεκτρικά κύματα κουνάνε τη μεμβράνη και την κάνουν να πάλλεται. Η μεμβράνη σπρώχνει τον αέρα κι αυτός δημιουργεί κύματα που τα ακούμε σαν ήχο πολύ δυνατότερο απ' αυτόν που έβγαλε η φωνή.

Ο μίκτης (κονσόλα) είναι το μηχάνημα που παίρνει όλους τους ήχους και τους... «ανακατεύει». Οι φωνές, τα μουσικά όργανα και οι άλλοι ήχοι μετά από κατάλληλη επεξεργασία καταλήγουν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Εκεί «σώζονται» στο σκληρό του δίσκο και μετά τον τελικό έλεγχο καταγράφονται σε CD.

24.4 Μίκτης ήχου

Η περιπέτεια ενός CD

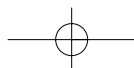
Τι θα έλεγες να έπαιρνες μέρος μαζί με τους συμμαθητές σου στην «περιπέτεια» ενός CD;

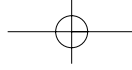
Θα χρειαστείτε:

Μια συσκευή ηχογράφησης (κασετόφωνο, ηλεκτρονικό υπολογιστή με κάρτα ήχου και κατάλληλο λογισμικό), μικρόφωνα, ένα μίκτη, φαντασία και... ησυχία!

Για να ξεκινήσει η περιπέτεια του CD, πρώτα απ' όλα πρέπει να φτιάξετε το ηχογραφημένο δείγμα (demo) με ένα ή περισσότερα τραγούδια.

Ηχογραφήστε πρώτα ένα από τα γνωστά σας τραγούδια όπως την

Κυριακή του Γ. Ζαμπέτα. Στη συνέχεια μπορείτε να διαλέξετε από το αρχείο της τάξης την αγαπημένη σας σύνθεση ή αυτοσχεδιασμό και να δουλέψετε με παρόμοιο τρόπο.

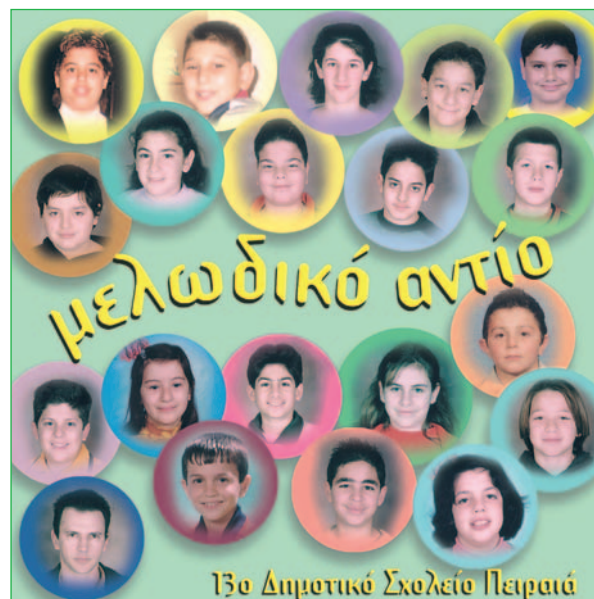
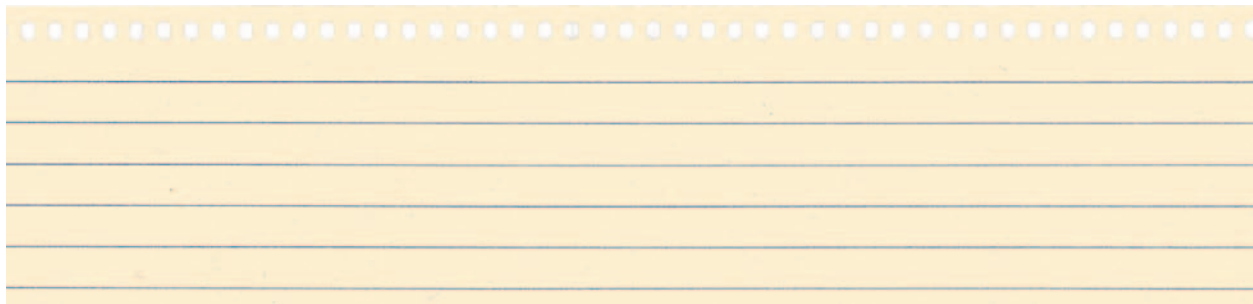

Πιθανοί ρόλοι

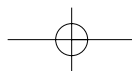
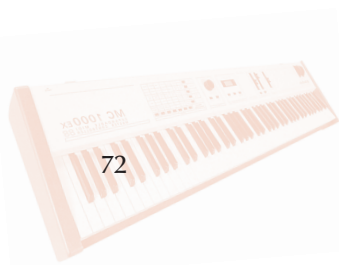
Δημιουργοί (συνθέτης, στιχουργός), παραγωγός, χρηματοδότης εταιρείας, υπεύθυνος στούντιο, μουσικοί, τραγουδιστές, ηχολήπτης, υπεύθυνος σχεδιαστής εξωφύλλου, διαφημιστής.

24.5 Μαθητές του 13ου Δημοτικού Σχολείου Πειραιά σε στούντιο ηχογράφησης

24.6 Το εξώφυλλο από CD των μαθητών της ΣΤ' τάξης του 13ου Δ.Σ. Πειραιά (Παραγωγή: Π. Καμπύλης)

25. Μελωδικό αντίο

- ✓ Θα οργανώσουμε την αποχαιρετιστήρια πολύτεχνη δραστηριότητα.
- ✓ Θα τραγουδήσουμε το τραγούδι που θα αποτελέσει τον πυρήνα της γιορτής και θα το συνοδεύουμε ρυθμικά.
- ✓ Θα δημιουργήσουμε το δικό μας επιτραπέζιο μουσικό παιχνίδι.
- ✓ Θα φυλάξουμε τις αναμνήσεις μας σε ένα μουσικό λεύκωμα.

Η σχολική χρονιά φτάνει στο τέλος της και σίγουρα θα έχεις διαπιστώσει ότι η μουσική δεν είναι απλά ένα μάθημα, ξεχωριστό και ξεκομμένο από οτιδήποτε άλλο. Αντίθετα είναι μια δραστηριότητα που σε ξεσηκώνει, σου ξυπνά τη φαντασία και σε προετοιμάζει για τα μεγάλα σου ταξίδια. Όλες οι τέχνες άλλωστε, καθεμία ξεχωριστά, είναι σημαντικές, αλλά πάντα όταν ασχολείσαι με κάποια από αυτές βρίσκεις στοιχεία από όλες τις άλλες.

Καλές οι νότες, τα σύμβολα και όλα τα «παράξενα» της μουσικής, αλλά αυτά είναι απλώς τα εργαλεία. Όσα εργαλεία και αν έχει ο μάστορας, όλα τα υλικά βρίσκονται στην ψυχή του. Θυμηθείτε όσα ζήσατε στο φετινό μουσικό σας ταξίδι και φτιάξτε όλοι μαζί την τελευταία μουσική σας περιπέτεια. Εργαλεία; Έχετε. Ιδέες; Πολλές. Υλικά; Γεμάτη η ψυχή σας.

Με βάση το τραγούδι του Βαγγέλη Ξύδη *Άντε και φύγαμε* μπορείτε να δημιουργήσετε μια αποχαιρετιστήρια παράσταση με τραγούδι, χορό, ζωγραφική, θέατρο και ό,τι άλλο έχει καθένας να προτείνει. Αφού οργανώσετε ένα σχέδιο δράσης, χωριστείτε σε ομάδες ανάλογα με τις κλίσεις και τις προτιμήσεις σας. Κάθε ομάδα θα είναι υπεύθυνη για ένα κομμάτι αυτής της παράστασης. Δώστε, αν θέλετε, ονόματα στις ομάδες που θα δημιουργήσετε (π.χ. οι τεχνικοί, οι μουσικοί, οι ηθοποιοί κ.λπ.). Είναι σίγουρα πιο πρακτικό και μπορεί

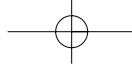

να γίνει και διασκεδαστικό.

Πρώτα πρώτα θα πρέπει με τη βοήθεια του δασκάλου σας να μάθετε καλά το τραγούδι. Είτε είστε στην ομάδα που θα τραγουδάει είτε όχι, το τραγούδι αυτό είναι η «αφορμή» της παράστασης και θα πρέπει να το τραγουδάτε όλοι.

Η συνέχεια σας ανήκει!

ΑΪΝΤΕ ΚΑΙ ΦΥΓΑΜΕ

intro C G B. Ξύδη

7 C G

13 C canto

19 G C

25 G

31 C refren G

37 C I volta C II volta C

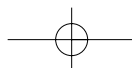
Αι - ντε και φύ - γα - με
 σ' ά - γνω - στα μέ - ρη αι - ντε και φύ - γα - με πά - με παι - διά.
 Ποτέ δε ρω - τά - με πού βγαί - νει ο ή - λιος, ποτέ δε ρω - τά - με ποιο
 δρό - μο τρα - βιά. λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα - α
λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα

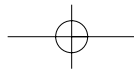

3/4

3/4

3/4

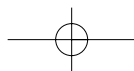

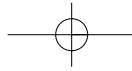
ΑΪΝΤΕ ΚΑΙ ΦΥΓΑΜΕ
Στίχοι - Μουσική: Β. Ξύδη

1. Αϊντε και φύγαμε σ' άγνωστα μέρη, αϊντε και φύγαμε, πάμε παιδιά.
Ποτέ δε ρωτάμε πού βγαίνει ο ήλιος, ποτέ δε ρωτάμε ποιο δρόμο τραβά.
Λα λα λα λα λα λα λα ...
Αϊντε και φύγαμε σ' άγνωστα μέρη, αϊντε και φύγαμε, πάμε παιδιά.
2. Κάθε ξημέρωμα που ξεκινάμε το αγαπάμε και μας αγαπά.
Δε μας τρομάζουνε τ' ανεμοβρόχια, μέσα στο πρόγραμμα είναι και αυτά.
Λα λα λα λα λα λα λα ...
3. Ένα στη πρύμνη κι άλλο στην πλώρη και το καράβι μας πάει μπροστά.
Δεν έχει ναύτες και καπετάνιο και δεν γυρεύει να πιάσει στεριά.
Λα λα λα λα λα λα λα ...
4. Κι όταν η νύχτα τα δίχτυα απλώνει όλη η παρέα μας μια αγκαλιά.
Δεν έχουμε όνειρα, λύπες κι ελπίδες, ζούμε κι υπάρχουμε σαν τα πουλιά.
Λα λα λα λα λα λα λα ...

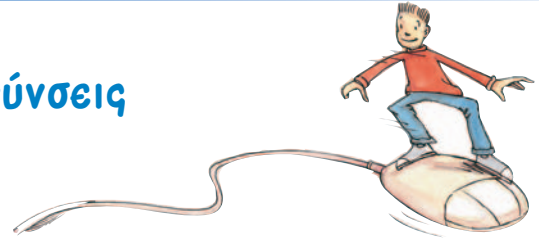

καλό καλοκαίρι!

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

Αγαπητοί εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες,

Οι σελίδες που ακολουθούν περιέχουν τις διευθύνσεις ηλεκτρονικών κόμβων τέχνης και πολιτισμού που σας προτείνουμε να επισκεφθείτε. Σε κάθε κόμβο σας δίνουμε πρώτα την ηλεκτρονική του διεύθυνση (το **Uniform Resource Locator - URL** όπως λέγεται στη γλώσσα της πληροφορικής) και στη συνέχεια τη «διαδρομή» που σας προτείνουμε να ακολουθήσετε (Καμπύλης, 2006). Για παράδειγμα, όταν θέλουμε να σας προτείνουμε την ιστοσελίδα της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος που αναφέρεται στη μουσική της Αφρικής σας δίνουμε:

- ✓ την ηλεκτρονική διεύθυνση της αρχικής σελίδας της βιβλιοθήκης (<http://www.mmb.org.gr>) την οποία θα πρέπει να πληκτρολογήσετε στο πρόγραμμα ανάγνωσης ιστοσελίδων που χρησιμοποιείτε (συνήθως είναι ο Internet Explorer ή ο Mozilla Firefox),
- ✓ τη «διαδρομή», τους υπερσυνδέσμους δηλαδή στους οποίους θα πρέπει να «κάνετε κλικ» ([Τετράδιο > Ειδικά θέματα > Μουσική των Λαών \(4ο μέρος\): Αφρική](#)).

Ένας άλλος τρόπος θα ήταν να πληκτρολογήσετε την ηλεκτρονική διεύθυνση που θα σας οδηγήσει απευθείας στην συγκεκριμένη σελίδα του κόμβου: <http://www.mmb.org.gr/page/default.asp?id=3298&la=1>.

Σε αυτή όμως την περίπτωση υπάρχουν δύο μεγάλα μειονεκτήματα:

- Ο κίνδυνος για μια λανθασμένη πληκτρολόγηση είναι πολύ μεγάλος.
- Δεν έχετε πρόσβαση στην αρχική σελίδα του κόμβου, στην οποία υπάρχουν πληροφορίες και σύνδεσμοι που μπορεί να σας ενδιαφέρουν εξίσου.

Διεύθυνση: <http://www.saferinternet.gr>

Προτεινόμενη διαδρομή: > μικροί

Περιγραφή: Η εκστρατεία για ασφαλέστερο Διαδίκτυο *Safer Internet* χωρίζεται σε δυο ενότητες: μια που απευθύνεται σε γονείς και εκπαιδευτικούς και μια που έχει δημιουργηθεί για τα παιδιά με στόχο την ενημέρωσή τους για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου.

Διεύθυνση: www.primarymusic.gr

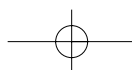
Προτεινόμενη διαδρομή: > [Μουσική Αγωγή Στ'](#)

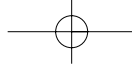
Περιγραφή: Στον κόμβο της Ένωσης Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης μπορείτε να βρείτε πλούσιο υλικό και πληροφορίες για τη δράση της, τα συνέδρια που οργανώνει, το έντυπο και το ηλεκτρονικό περιοδικό της κ.ά. Ακολουθώντας τη διαδρομή που σας προτείνουμε μπορείτε να ενημερώνεστε άμεσα για τη Μουσική Αγωγή της Στ' Δημοτικού και τα νέα βιβλία, να επικοινωνείτε με τη συγγραφική ομάδα, να βρίσκετε πρόσθετο υλικό και να προτείνετε τις δικές σας ιδέες και απόψεις.

Διεύθυνση: www.mmb.org.gr

Προτεινόμενη διαδρομή: > [Τετράδιο > Ειδικά θέματα > Μουσική των Λαών \(4ο μέρος\): Αφρική](#)

Περιγραφή: Ο ηλεκτρονικός κόμβος της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος με συλλογές όχι μόνο για τη Μουσική αλλά και για την Αρχαία Ελληνική Τέχνη, το Θέατρο, τη Λογοτεχνία, τη Φιλοσοφία και τις Καλές Τέχνες γενικότερα. Αν ακολουθήσετε τη διαδρομή που σας προτείνουμε, θα βρείτε πληροφοριακό και ακουστικό υλικό για τη μουσική της Αφρικής.

Διεύθυνση: www.greekmidi.com

Προτεινόμενη διαδρομή: > [Όλα αλφαβητικά](#)

Περιγραφή: Εκατοντάδες ελληνικά τραγούδια σε μορφή midi και mp3. Αν ακολουθήσετε τη συγκεκριμένη διαδρομή, θα οδηγηθείτε στον αλφαβητικό κατάλογο των τραγουδιών τα οποία μπορείτε να τα ακούσετε ή να τα αποθηκεύσετε στον υπολογιστή σας, ενώ συγχρόνως βλέπετε τους στίχους τους.

Διεύθυνση: www.kithara.vu

Προτεινόμενη διαδρομή: > [δημιουργοί](#)

Περιγραφή: Ένας κόμβος που περιλαμβάνει τους στίχους και τα ακόρντα από 15.000 περίπου ελληνικά τραγούδια, ταξινομημένους ανά τίτλο, δημιουργό ή ερμηνευτή!

Διεύθυνση: <http://sfr.ee.teiath.gr>

Προτεινόμενη διαδρομή: > [εργαστήρι πολυμέσων](#) > [θέματα μουσικής](#) > [τα όργανα της ορχήστρας](#)

Περιγραφή: Το Εργαστήρι Πολυμέσων του Τ.Ε.Ι. Αθηνών έχει δημιουργήσει ψηφιακές εφαρμογές με πλούσιο περιεχόμενο. Στη συγκεκριμένη διαδρομή θα βρείτε πληροφορίες για τα όργανα της ορχήστρας, τους συνθέτες, τη μουσική ορολογία αλλά και ακροάσεις από έργα κλασικής μουσικής.

Διεύθυνση: www.classicalmusic.gr

Προτεινόμενη διαδρομή: > [αναλύσεις](#)

Περιγραφή: Ηλεκτρονικός κόμβος αφιερωμένος στην κλασική μουσική. Περιέχει αναλύσεις, δισκοκριτική, παρουσιάσεις βιβλίων κ.ά.

Διεύθυνση: www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Mousiki

Προτεινόμενη διαδρομή: > [μουσικά αρχεία](#)

Περιγραφή: Κυπριακός ηλεκτρονικός κόμβος με πλούσιο υλικό (παρτιτούρες, τραγούδια κ.ά.) για τη Μουσική Αγωγή.

Διεύθυνση: www.kalme.gr

Προτεινόμενη διαδρομή: > [Κ.Α.Λ.Μ.Ε.](#) > [Εκδόσεις](#)

Περιγραφή: Η ιστοσελίδα του Κέντρου Αιγαιακών Λαογραφικών και Μουσικολογικών Ερευνών που έχει ως σκοπό τη μελέτη, καταγραφή, έρευνα και διάδοση στοιχείων του λαϊκού παραδοσιακού πολιτισμού μας.

Διεύθυνση: www.rom.gr/rom14

Προτεινόμενη διαδρομή: > [CD-Rom Τα μουσικά όργανα](#)

Περιγραφή: Σε αυτή την ηλεκτρονική διεύθυνση θα βρείτε μια αφίσα με τα παραδοσιακά μουσικά όργανα και πολυμεσικό υλικό και πληροφορίες για τα όργανα της συμφωνικής ορχήστρας.

Διεύθυνση: <http://ttmp.teiep.gr>

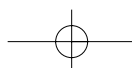
Προτεινόμενη διαδρομή: > [Έκθεση Λαϊκών Μουσικών Οργάνων και Τεχνολογίας](#) > [Εικόνες](#)

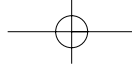
Περιγραφή: Ο κόμβος του Τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής (ΤΕΙ Ηπείρου), με πολλές πηγές, ηλεκτρονική βιβλιοθήκη, διαδικτυακές πηγές και projects για το δάσκαλο και το μαθητή.

Διεύθυνση: www.exploratorium.com

Προτεινόμενη διαδρομή: > [science of music](#)

Περιγραφή: Ένας ηλεκτρονικός κόμβος που αξίζει να επισκεφθείτε! Ακολουθώντας το σύνδεσμο [science of music](#) θα βρείτε πρωτότυπα βίντεο, αλληλεπιδραστικές εφαρμογές και ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τη μουσική.

Διεύθυνση: www.oddmusic.com

Προτεινόμενη διαδρομή: > [The oddmusic Gallery](#)

Περιγραφή: Δείτε και ακούστε τα πιο πρωτότυπα μουσικά όργανα του κόσμου!

Διεύθυνση: www.emedia.org

Προτεινόμενη διαδρομή: > [chord dictionary](#) > [start](#)

Περιγραφή: Δείτε διαγράμματα και ακούστε όλες τις συγχορδίες της κιθάρας.

Διεύθυνση: www.miles.be

Προτεινόμενη διαδρομή: > [Download Functional Ear Trainer - Advanced BETA2](#)

Περιγραφή: Ακολουθήστε τη διαδρομή που σας προτείνουμε για να «κατεβάσετε» το δωρεάν (freeware) λογισμικό εξάσκησης της ακοής (ear training) Functional Ear Trainer.

Διεύθυνση: www.musicinventions.org

Προτεινόμενη διαδρομή: > [Gallery 1](#)

Περιγραφή: Ο ηλεκτρονικός κόμβος του Virtual Museum of Music Inventions περιλαμβάνει κατασκευές μουσικών οργάνων που έχουν δημιουργήσει μαθητές/τριες. Για κάθε κατασκευή υπάρχει φωτογραφία και ηχητικό απόσπασμα. Αν ακολουθήσετε τη διαδρομή [Tips for teachers](#) > [“hands-on” experiments and activities](#), θα βρείτε φύλλα εργασίας και πρόσθετο υλικό.

Διεύθυνση: <http://stockholm.music.museum>

Προτεινόμενη διαδρομή: > > [Collections](#) > [Instrument](#)

Περιγραφή: Το Μουσείο Μουσικής της Στοκχόλμης έχει μια πολύ καλή παρουσία στο διαδίκτυο. Ακολουθώντας τη διαδρομή που σας προτείνουμε μπορείτε να βρείτε φωτογραφίες και υλικό για πολλά από τα μουσικά όργανα των συλλογών του. Αν έχετε «γρήγορη» σύνδεση στο ίντερνετ (ISDN ή ADSL), σας προτείνουμε να ακολουθήσετε τη διαδρομή [Exhibitions](#) > [Web](#) > [Instrument Gallery](#) > [Link to The Instrument Gallery](#) για να δείτε και να ακούσετε τα μουσικά όργανα των χωρών της Βαλτικής μέσα από μια εικονική περιήγηση.

Διεύθυνση: www.dsokids.com

Προτεινόμενη διαδρομή: > [Teachers](#) > [Activities](#) > [Subject Category](#)

Περιγραφή: Η Συμφωνική Ορχήστρα του Dallas (Dallas Symphony Orchestra) έχει δημιουργήσει ένα πλούσιο ηλεκτρονικό κόμβο που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες. Ακολουθώντας την προτεινόμενη διαδρομή οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βρουν πρωτότυπο υλικό και ιδέες για τη διαθεματική διδασκαλία της μουσικής. Αν ακολουθήσετε τη διαδρομή > [Students](#) > [Instrument Encyclopedia](#), θα βρείτε οπτικοακουστικό υλικό και πληροφορίες για τα μουσικά όργανα της ορχήστρας.

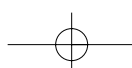
Διεύθυνση: <http://nfo.net/MFILE>

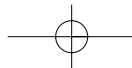
Προτεινόμενη διαδρομή: > [Chords](#)

Περιγραφή: Δείτε όλες τις συγχορδίες και τις κλίμακες των πληκτροφόρων οργάνων (πιάνο, αρμόνιο κλπ)!

Πηγές

- Καμπύλης, Π. (2006) *30 Εκπαιδευτικές... Επισκέψεις*. Παράθυρο στην Εκπαίδευση του Παιδιού, τεύχος 37, σελ. 32-35.
- Σπετσιώτης, Ι., & Καμπύλης, Π. (2005). *Αξιολογώντας Δικτυακούς Κόμβους*. Περιοδικό Παράθυρο στην Εκπαίδευση του Παιδιού, τεύχος 35, σελ. 132-135.

Πηγές εικόνων*

Ενότητα

5.1, 11.5, 12.2, 12.6

1.1, 1.11, 9.8

2.1, 2.3

1.10

22.1

9.4

9.2, 9.12, 11.1, 13.2, 22.2

9.10

5.7, 1.6, 4.1, 4.2, 7.5, 13.1,

18.1, 19.1, 24.5, 24.6

1.3, 23.1

10.1

23.2

15.2

1.2, 1.12, 7.1, 9.7, 15.1

12.3, 12.5, 12.8

M.O.S.7.2, 7.3, 7.4, 9.3

1.4, 1.7, 1.9, 21.1, 21.2, 21.3

5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 12.1, 12.4,

12.7, 13.3

1.5, 5.2

9.5, 9.6

16.1

2.2

11.4

Προέλευση

Ardley, N. (1988). *Μουσικά Όργανα*. Αθήνα: Δεληθανάσης.

Drew, H. (1993). *Το Πρώτο Βιβλίο Μουσικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Μαργαρίτα.

Hann, J. (1992). *Ανακαλύπτω την Επιστήμη*. Αθήνα: Ερευνητές.

www.culture.gr/4/42/421/42109/g4210901.html

www.franzholzer.de/images/normallexi.jpg

www.in2.gr/dexodos.php?id=5093

Ανωγειανάκης, Φ. (1976). *Ελληνικά Λαϊκά Μουσικά Όργανα*. Αθήνα: Μ.Ι. Εθνικής Τραπέζης.

Αρχείο Γ. Παπαντώνη.

Αρχείο Π. Καμπύλη.

Θερμός, Ν. (1995). *Μουσικό Ημερολόγιο*. Αθήνα: Faggoto.

Ιδιωτική συλλογή, Αθήνα.

Κλειάσιου, Ι. (1997). *Βίος και Πολιτεία Γιώργου Ζαμπέτα*. Αθήνα: Εκδόσεις Ντέφι.

Κρατική Ορχήστρα Αθηνών. Μαέστρος Αλέκος Συμεωνίδης 25/3/1991 - Εγκαίνια Μ.Μ.Α.

Λεούση, Λ. (2003). *Ιστορία της Ελληνικής Μουσικής*. Αθήνα: Άγκυρα.

Μονεμβασίτης, Γ. (1996). *Τα Μουσικά Όργανα Παλιά και Νέα*. Αθήνα:

Περιοδικό Αρχαιολογία.

Περιοδικό Δίφωνο.

Ριζόπουλος, Γ. (Ed.). (1987). *Γνωριμία με τα Μουσικά Όργανα*. Αθήνα:

Φίλιππος Νάκας.

Σούζα, Κ. (1984). *Γνωριμία με τη Μουσική*. Αθήνα: Διάγραμμα.

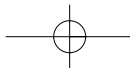
Στράτου, Δ. (1966). *Οι Λαϊκοί Χοροί - Ένας Ζωντανός Δεσμός με το Παρελθόν*. Αθήνα.

Στράτου, Δ. (1978). *Ελληνικοί Παραδοσιακοί Χοροί*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

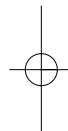
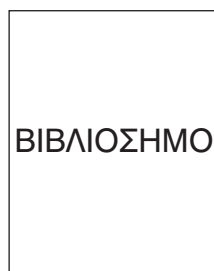
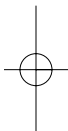
Υ.Π.Ε.Π.Θ. -Π.Ι., (2002). *Φυσική Γ' Γυμνασίου*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

Χολστ, Γ. (1991). *Δρόμος για το Ρεμπέτικο*. Λίμνη Ευβοίας: Ντενίζ Χάρβεϋ.

* Η επιλογή των εικόνων έγινε από τον Παναγιώτη Γ. Καμπύλη.

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης δώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

